

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se
Diarienummer S2019/04058/FS

Remissyttrande – Digifysiskt vårdval – Tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet

Sammanfattning

Region Kronoberg har av Socialdepartementet beretts tillfälle att avge yttrande över ovanstående remiss.

Region Kronoberg ställer sig i huvudsak bakom slutbetänkandet och uppskattar den tydlighet som finns i merparten av betänkandets förslag. Förslagen innebär viktiga förutsättningar för riktningen mot god och nära vård. De målbilder som presenteras stämmer väl med regionens diskussioner samt igångsatta och planerade förändringsarbeten gällande primärvården som navet i hälso- och sjukvården. En särskilt viktig aspekt som lyfts fram i betänkandet är att de föreslagna förändringarna ska skapa förutsättningar för planeringsbara verksamheter. Det handlar om att kunna erbjuda vård med god kvalitet, hög patientsäkerhet, kontinuitet och effektiva processer. Det handlar också om att kunna erbjuda arbetsplatser med god arbetsmiljö och välfungerande struktur för professionellt arbete och kontinuerlig utveckling av den egna professionen, teamet och verksamheten. Det handlar om att bygga en långsiktigt stark primärvård.

Den främsta tveksamheten från Region Kronoberg gäller begränsning av antalet listade hos utförare. Hälso- och sjukvården har ett ansvar att på ett jämlikt sätt erbjuda vård till hela befolkningen.

Synpunkter

Region Kronoberg vill lämna följande synpunkter med utgångspunkt i dispositionen i betänkandets sammanfattning.

Förslag för en integrerad digifysisk vårdvalsreform

- **Nya grunder för valfriheten i primärvårdens vårdvalssystem**
Det är bra att listning införs i lagstiftningen och att det handlar om att lista sig på utförarnivå, dvs. en vårdcentral. När det gäller val av utförare i en annan region än där man är skriven, dvs. utomlänsvård, behöver detta förtydligas gällande konsekvenser.
Region Kronoberg anser att valfriheten i systemet bevaras i tillräcklig grad med de nya grunderna.

- **Tydligare krav på utförare**

Utredningen föreslår att samtliga utförare i primärvården ska kunna erbjuda både fysisk och digital tillgänglighet, s.k. digifysisk vård samt att patienten knyts till namngiven läkare eller vårdteam. Region Kronoberg anser att förslaget om digifysisk vård är bra. Detta leder till att vården blir mer tillgänglig och integrerad genom att skapa förutsättningar för kontinuitet, vilket utgör grunden i den nära vården.

När det gäller förslag om att patienten knyts till en namngiven läkare eller till ett vårdteam bör detta inte ske genom listning utan, när det är befogat, till en modell med fast vårdkontakt.

- **Vårdens åtagande ska bli tydligare för patienten**

Förslagen runt förstärkt information till patienter är viktiga.

Informationen behöver erbjudas på flera språk och också anpassas för olika funktionsvariationer. Det bör handla om en samlad information om utbud av valbara utförare, deras profil och tillgänglighet, om hur val av utförare går till, hur kösystemet fungerar och att såväl avgifter som vårdgaranti är kopplat till listningen.

- **Planeringsbar verksamhet för utförare**

Region Kronoberg ställer sig mycket tveksam till förslagen gällande begränsning av antalet listade hos utförare. Hälso- och sjukvården har ett ansvar att på ett jämlikt sätt erbjuda vård till hela befolkningen. I ett glesbygdslän kan en begränsning innebära att den närliggande vårdcentralen blir fulllistad och att patienter måste ta sig lång väg till en annan vårdcentral.

Region Kronoberg har också en viss tveksamhet till en begränsning av omlistning till högst två gånger/år, eftersom omlistning inte är något stort problem. Fördelen med förslaget kan dock vara att det bidrar till en mer långsiktigt planering av bemanning och produktion. En ökad stabilitet av patientunderlaget skapar förutsättningar för ökad tillgänglighet, kontinuitet och patientsäkerhet. Det möjliggör även ett bättre omhändertagande av individer med större sårbarhet.

- **Ett mer nationellt system med möjlighet till lokal anpassning**

Nationell reglering av patientavgift samt övriga förslag runt listningsförfarande, förutom begränsning av antalet listade, stärker inte

bara utförarnas förutsättningar för jämlik vård, utan även den svenska hälso- och sjukvårdens standard gällande jämlik vård.

Ett nationellt reglerat grunduppdrag med gemensamma ersättningsprinciper är önskvärt eftersom det ger flera fördelar, vilket beskrivs i betänkandet. Dialogbaserad uppföljning genomförs redan inom Region Kronoberg. Minskad detaljstyrning behövs samt mer stabila förutsättningar mellan åren. Den årliga uppräkningsbehöven behöver säkerställas för att vidmakthålla en välfungerande primärvård. Kapitering samt riskjustering som grund är bra.

Kostnadsansvar för digital vård utomläns varierar i landet. Region Kronoberg är en av få regioner där vårdcentralen har detta ansvar för sina listade patienter. Kostnaderna för ”nätläkare” ökar kraftigt under 2019 vilket är problematiskt då denna kostnad inte är direkt påverkbar för vårdcentralen och inte heller verkar minska söktrycket. Förslaget om en integrerad digifysisk vård är därför ytterst angeläget.

- **Tydligare styrning av etableringar**

Det är av vikt att tydliggöra att ökad styrning kan säkra en mer behovsbaserad och jämlik etablering av utförare.

- **Vad innebär förslaget för dagens så kallade nätläkare?**

Grunden för en integrerad digifysisk vårdvalsreform är att samma aktör erbjuder både digitala och fysiska tjänster. Detta ställer sig Region Kronoberg bakom och välkomnar förslaget om fler kontaktvägar in till vården. Valmöjligheten avseende kontaktform bidrar till ökad tillgängligheten.

Med digitaliserad anamnesupptagning kan vården öka nyttjandegraden av patientkraft, lättare triagera till rätt vårdnivå samt effektivisera administration och dokumentation.

Att skapa en digifysisk primärvård är angeläget och önskvärt för alla aktörer inom primärvården.

Nationell tillståndsprövning

Region Kronoberg ställer sig bakom utredningens slutsats.

Åtgärder för att minska beroendet av inhyrd personal

Förslagen om samverkan mellan regioner gällande upphandling av inhyrd personal är viktiga. Det minskar bolagens möjligheter att spela ut regioner mot varandra och främjar att skattefinansierade medel används på ett ansvarsfullt sätt.

Uppdraget till Socialstyrelsen att ta fram en checklista och riktlinjer för användande av inhyrd personal inom vård och omsorg är mycket angeläget. Det bör ske skyndsamt med syfte att stärka patientsäkerheten.

Statens styrning behöver bli mer långsiktig och strategisk

Region Kronoberg ställer sig bakom förslaget om en utredning gällande grunderna för prioriteringar. Att uppnå en samsyn runt samhällsansvar och balans mellan efterfrågebaserad respektive behovsbaserad vårdkonsumtion är en mycket viktig fråga.

Region Kronoberg stödjer också förslaget om en skyndsamt parlamentarisk utredning gällande informationshantering inom och mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst. Inom ramen för denna är det viktigt att inhämta erfarenheter av tidigare statliga IT satsningar samt att ta ställning till bästa möjliga styrning av infrastrukturen för information.

Övriga synpunkter

- Även övriga delar av hälso- och sjukvården behöver inrymmas i en holistisk syn på digifysisk vård. Det handlar om förändrade arbetssätt med hjälp av digitala verktyg inom vårdens alla verksamheter.
- Utredningen betonar att digitala tjänster kan ha stor betydelse för patienter med kroniska sjukdomar och med komplexa behov. Här är det dock mycket viktigt, som också beskrivs, att dessa patientgrupper inte hamnar i digitalt utanförskap, dvs. får en minskad tillgänglighet på grund av att man inte behärskar datorer och andra digitala hjälpmedel.
- Utredningen lyfter fram vikten av kontinuitet bl.a. som en viktig faktor för patientsäkerheten. Det saknas dock en fördjupad diskussion kring hur digitaliseringen kan förbättra patientsäkerheten.
- Region Kronoberg vill understryka behovet av nationella gemensamma lösningar för infrastruktur och informationshantering samt beslutsstöd och framtida AI-understödda hjälpmedel
- Regioner och privata utförare har olika journalsystem och skickar uppgifter till Nationella patientöversikten (NPÖ) i varierande omfattning. Där kan informationen med patientens medgivande bli tillgänglig till behöriga användare var som helst i landet. I utredningen saknas det en tydlighet gällande att NPÖ rekommenderas som en nationell plattform. Region Kronobergs rekommendation är att ett krav på alla utförare blir att ansluta sig till NPÖ.

- Region Kronoberg stödjer utredningens rekommendation om att regionerna gemensamt och tillsammans med staten ska utreda den framtida utformningen och funktionen för 1177.
Utredningen rekommenderar en nationell listningstjänst, beslut om nationell aktör samt föreskrifter kring tjänsten. Region Kronoberg ställer sig bakom rekommendationen men vill belysa att beslut om nationell aktör samt föreskrifter kring tjänsten är av brådskande karaktär då många regioner idag hanterar frågan genom att upphandla olika tjänster och lösningar. I utredningen framkommer Inera som tänkbart bolag för den nationella listning tjänsten. Region Kronoberg vill belysa att Inera idag har brist på medel vilket leder till svårigheter att prioritera satsningar på nya tjänster. För att komma till rätta med det krävs investeringar för regionerna eller staten.